

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Пасхін Г. І.

*аспірант кафедри педагогіки та психології
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Сучасний етап суспільного розвитку характеризується значними соціокультурними трансформаціями, що впливають на становлення особистості молодої людини. Гендерні особливості індивідуально-психологічних характеристик сучасної молоді є важливим аспектом психологічних досліджень, адже вони визначають стиль мислення, поведінкові моделі, емоційну сферу та адаптаційні механізми.

Глобальні зміни в суспільстві, зокрема цифровізація, динаміка гендерних ролей, зміни в соціальних очікуваннях і ціннісних орієнтаціях, значною мірою формують сучасну молодь. У цьому контексті вивчення гендерних особливостей дозволяє глибше зрозуміти специфіку когнітивних, емоційних, мотиваційних та поведінкових проявів юнаків і дівчат, їхні особистісні ресурси та труднощі в процесі соціалізації.

Значний інтерес становить аналіз гендерних відмінностей у стратегіях подолання стресу, рівнях тривожності, особливостях самооцінки, емоційного інтелекту, а також схильності до ризикової поведінки, яким і сьогодні продовжують займатись такі сучасні науковці, як: Ю. Асєєва, О. Бедлінський, О. Галян, А. Горянська, О. Грек, Е. Гуцало, Г. Даниленко, В. Данильченко, С. Доскач, М. Еувема, О. Зубова, С. Максименко, С. Мельничук, Г. Мікляєва, Т. Опанчук, Р. Павелків, В. Петренко, В. Пісоцький, А. Росюк, О. Саннікова, М. Сачук, Г. Соколова, Н. Торб'як, О. Чабан, А. Черкашин, О. Хаустова, Г. Хомич, І. Ясточкіна та інші [1-4, 6-9]. Поглиблені знання в цих сферах сприяють розробці ефективних психологічних підходів до супроводу молоді, профілактики девіантної поведінки, розвитку та адаптації в сучасних реаліях, а також формуванню психологічної готовності до дорослого життя.

Метою нашого дослідження – є визначення гендерних індивідуально-психологічних особливостей сучасної молоді.

У нашому дослідженні прийняла участь 207 осіб віком від 17 до 25 років, із них 83 юнака та 124 юнки, середній вік групи склав 20,75 років.

Для визначення особливостей юнок та юнаків, ми використали П'ятифакторний опитувальник особистості (Р. Маккрай та П. Коста), який дозволяє адекватно описати психологічний портрет особистості на основі

факторного аналізу п'яти незалежних змінних (нейротизм, екстраверсія, відкритість досвіду, співробітництво, сумлінність) [5](табл. 1)

Таблиця 1

Індивідуальні особливості сучасних юнаків та юнок

<i>Шкали</i>	<i>Юнаки</i>	<i>Дівчата</i>
Екстраверсія – інтроверсія		
високі	40,964	25,000
середні	33,735	42,742
низькі	25,301	32,258
Прихильність – відокремленість		
високі	36,145	25,806
середні	33,735	44,355
низькі	30,120	29,839
Самоконтроль – імпульсивність		
високі	26,506	21,774
середні	51,807	55,645
низькі	21,687	22,581
Емоційна стійкість – емоційна нестійкість		
високі	34,940	19,355
середні	31,325	39,516
низькі	33,735	41,129
Експресивність – практичність		
високі	20,482	16,935
середні	33,735	44,355
низькі	45,783	38,710

За попередніми результатами можна вказати, що юнаки мають високий рівень екстраверсії (**40,96%**), що вказує на їхню соціальність, активність та досвідченість до взаємодії з іншими людьми; **36,15%** високий рівень прихильності, демонструють помірний контроль над імпульсами залежно від основних (**51,81%** із середнім рівнем), здатні справлятися зі стресом, демонструючи врівноваженість і стійкість у складних ситуаціях (**34,94%** юнаків мають високий рівень емоційної стійкості), більш прагматичні, раціональні, орієнтовані на логіку (**45,78%** мають низький рівень експресивності). Дівчата демонструють гнучкість, можуть бути товариськими або стриманими залежно від ситуації (**42,74%** із середнім рівнем); демонструють баланс між довірливістю до людей та певною незалежністю (**44,36%** із середнім рівнем); адаптуються до обставин, проявляють помірну дисципліну (**55,65%** із середнім рівнем); схильні до емоційної нестабільності, підвищеної тривожності, стресу та перепадів настрою (**41,13%** із низьким рівнем); вміють збалансувати емоційну сферу та можуть демонструвати прагматичний підхід у поведінці (**44,36%** із середнім рівнем). Дівчата, у порівнянні з юнаками, частіше проявляють емоційну нестійкість, імпульсивність та інтроверсію. Водночас вони демонструють вищий рівень прагматизму та збалансовану прихильність до оточення, що дозволяє їм адаптуватися до мінливих умов сьогодення.

Результати дослідження підтверджують наявність статистично значущих гендерних відмінностей в індивідуально-психологічних характеристиках сучасної молоді, що вказує на необхідність урахування гендерного фактору в психологічному супроводі, освітньо-виховних процесах та профілактичних заходах.

Отримані дані свідчать про необхідність подальшого вивчення психологічних механізмів, гендерних особливостей у контексті розвитку особистості молоді, її соціалізації та адаптації до сучасних викликів. Особливий інтерес становить дослідження впливу соціальних очікувань, гендерних стереотипів та особистісних стратегій подолання стресу на формування психологічної зрілості молоді.

Подальші дослідження у цьому напрямі дозволять розширити наукове розуміння гендерної диференціації індивідуально-психологічних особливостей та сприятимуть формуванню ефективних методів психологічної підтримки молоді в умовах соціокультурних трансформацій.

Література:

1. Асеева Ю. О., Кузнецова А. В., Грачовська В. В. Проблема суїцидальності серед молодого покоління українців. *Габітус*. 2022. Вип. 36. С. 110-114 DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.36.17>
2. Галян І.М. Ціннісно-смилова саморегуляція особистості: генеза та механізми функціонування: монографія. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2016. 402 с.
3. Данильченко В. О. Вплив соціальних медіа на самопочуття та самоповагу молоді. *Психологічні дослідження*, 2018. С.102-108.
4. Еувема М. Психосоціальний розвиток дітей та молоді: пер. з англ. Київ. «LHSI», 2016. 108 с.
5. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
6. Максименко С.Д., Руденко Я.В., Кушнерьова А.М., Невмержицький В.М. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 438 с.
7. Сачук М. Зниження тривожності в дітей підліткового віку: корекційно-профілактична програма. *Психолог. Шкільний світ: Всеукраїнська газета*. 2016. № 23/24. С. 36-43.
8. Торб'як Н. В. Проблема самооцінки дітей молодшого шкільного віку та особливості її формування під впливом педагогічної оцінки. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Соціальна робота*. 2017. № 1. С. 30-34.
9. Хомич Г. О. Психологічна допомога особистості у стані тривоги: екзистенційна модель. Загальна і медична психологія. 2019. № 2. С. 77–81.